

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної та соціальної психології і соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № від 2017 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Етичні і юридичні проблеми психотерапії

Підготовки ОС «Магістр»
Спеціальності 053 Психологія
освітньої програми (спеціалізації) Клінічна психологія

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни «Етичні і юридичні проблеми психотерапії»
підготовки ОС «Магістр» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки,
спеціальності 053 Психологія, за освітньої програмою Клінічна психологія
«16» вересня 2017 р. – 9 с.

Розробник:

Павлюк Т. М., доцент кафедри загальної та соціальної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент:

Мушкевич М. І., завідувач кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної та соціальної психології протокол № 3 від 2 жовтня 2017 р.

Завідувач кафедри:

Засекіна Л. В.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології протокол № 2 від 4 жовтня 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

Іванашко О. Є.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

©Павлюк Т. М., 2017 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни для студентів денної форми спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Клінічна психологія» подана у таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні і поведінкові науки 053 Психологія Клінічна психологія Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 5
		Семестр 9-ий
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 14 год.
		Лабораторні 12 год.
		Самостійна робота 46 год.
	Консультації 6 год.	
	Форма контролю: залік	

Програма дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Клінічна психологія» подана у таблиці 2.

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні і поведінкові науки 053 Психологія Клінічна психологія Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 6
		Семестр 11-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
	Лабораторні 4 год.	

ІНДЗ: немає	Самостійна робота 62 год.
	Консультації 12 год.
	Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою навчальної дисципліни є підготовка фахівців, що володіють знаннями і вміннями системи етичної та правової регуляції професійної діяльності психологів і психотерапевтів в обсязі, який є необхідним для того, щоб:

- дотримуватись етичних норм і принципів при виконанні професійної діяльності;
- запобігати етичним і правовим порушенням у психотерапевтичній практиці;
- здійснювати деонтологічний аналіз психологічних досліджень.

Навчальний курс спрямований на навчання

- вирішення етичних дилем у практиці психотерапевтичної допомоги;
- попередження та усунення негативних наслідків дослідницьких впливів;
- дотримання етичних принципів у психотерапії дітей та підлітків;
- вирішення проблеми співвідношення етики і права у сфері психологічної допомоги та психологічних досліджень;
- проблеми фізичного контакту у психотерапії;
- проблеми меж конфіденційності інформації, отриманої від клієнта, розкриття конфіденційності «третім особам»;
- проблеми подвійних стосунків учасників психотерапевтичного процесу;
- правове регулювання психологічної допомоги та психологічних досліджень в Україні.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- знати етичні норми і принципи при виконанні психотерапевтичної діяльності;
- вміти аналізувати етичні дилеми у практиці психотерапевтичної допомоги;
- вміти дотримуватися етичних принципів у психотерапії дітей та підлітків;
- вміти вирішувати питання фізичного контакту у психотерапії;
- вміти вирішувати проблеми, пов'язані з конфіденційністю інформації, отриманої від клієнта, розкриття конфіденційності «третім особам»;
- вміти вирішувати проблеми співвідношення етики і права у сфері психологічної допомоги та психологічних досліджень;
- орієнтуватися у правовому регулюванні психотерапевтичної діяльності

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Клінічна психологія» представлений у таблиці 3.

Таблиця 3

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин:					
	У тому числі					
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. <u>Етична та правова компетентність психологів і психотерапевтів</u>						
Тема 1. Етичні принципи в психології. Основи етичної компетентності психотерапевта	17	2	2	2	1	10
Тема 2. Деонтологічний аналіз психотерапевтичної діяльності	15	2	2	2	1	8
Тема 3 Етичні дилеми у практиці психотерапевтичної допомоги	15	2	2	2	1	8
Тема 4. Основні моделі деонтологічного аналізу психотерапевтичної діяльності	15	2	2	2	1	8
Тема 5. Дотримання етичних принципів у психотерапії дітей та підлітків	9	2	2	2	1	2
Тема 6. Правове регулювання психологічної допомоги та дослідницької діяльності психологів в Україні	19	2	4	2	1	10
Разом	90	12	14	12	6	46

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Клінічна психологія» представлений у таблиці 4.

Таблиця 4

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин:					
	У тому числі					
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. <u>Етична та правова компетентність психологів та психотерапевтів</u>						
Тема 1. Етичні принципи в психології. Основи етичної компетентності психотерапевта	18	2	2		2	12
Тема 2. Деонтологічний аналіз психотерапевтичної діяльності	15	1		2	2	10
Тема 3 Етичні дилеми у практиці психотерапевтичної допомоги	13	1			2	10
Тема 4. Основні моделі деонтологічного аналізу психотерапевтичної діяльності	13	1			2	10
Тема 5 Дотримання етичних принципів у психотерапії дітей та підлітків	13	1		2	2	8
Тема 6. Правове регулювання психологічної допомоги та дослідницької діяльності психологів в Україні	18	2	2		2	12
Разом	90	8	4	4	12	62

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 5

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	<p style="text-align: center;">Етичні принципи в психології. Основи етичної компетентності психотерапевта</p> <p>1. Етичні кодекси психологів і психотерапевтів світу: України, АПА, Німеччини, Австрії та ін..</p>	10/12
2.	<p style="text-align: center;">Деонтологічний аналіз психотерапевтичної діяльності</p> <p>1. Приклади схем деонтологічного аналізу психологічної допомоги та психологічних досліджень</p> <p>2. Проблема діади «психолог-клієнт» у системі соціальних зв'язків</p> <p>3. Аналіз перешкод до прийняття етично правильних рішень</p>	8/10
3.	<p style="text-align: center;">Етичні дилеми у практиці психотерапевтичної допомоги</p> <p>1. Аналіз основних запитів психотерапевтів щодо правильності етичного вибору</p> <p>2. Спроби систематизації та класифікації етичних дилем у психологічній практиці</p> <p>3. Деонтологічний аналіз етичних дилем</p> <p>4. Приклади принципів-керівництв щодо етичного вибору</p>	8/10
4.	<p style="text-align: center;">Основні моделі деонтологічного аналізу етичних дилем психотерапевтичної діяльності</p> <p>1. Ціннісна модель деонтологічного аналізу етичних дилем</p> <p>2. Загальна восьмикрокова модель прийняття етичних рішень В. Уолеса і Д. Холла</p> <p>3. П'ять послідовних кроків прийняття рішення у ситуації подвійних стосунків між терапевтом та клієнтом (М. Готліб)</p>	8/10
5.	<p style="text-align: center;">Дотримання етичних принципів у психотерапії дітей та підлітків</p> <p>1. Питання правового регулювання у психотерапії дітей та підлітків</p>	2/8

6.	Правове регулювання психологічної допомоги та дослідницької діяльності психологів в Україні 1. Співвідношення етики та права у практичній діяльності психологів 2. Конституція України 3. Цивільний кодекс України 4. Кримінальний кодекс України	10/12
----	--	-------

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 6

Поточний контроль (маx = 40 балів)						Модульний контроль (маx = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1						Модуль 2	
Змістовий модуль 1						МКР 1 60	
Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6		
10	5	5	5	5	10		100

Шкала оцінювання

Таблиця 7

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Глэддинг С. Психологическое консультирование. 4-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
2. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень / Горбунова В. В. // Практична психологія та соціальна робота. - №3.- 2005.- С. 18-23
3. Горбунова В. В. Етичні дилеми у практиці психологічної допомоги / Горбунова В. В. // Практична психологія та соціальна робота. – № 8. – 2008. – С. 3-5
4. Горбунова В. В. Контракт у практичній психології / В. В. Горбунова // Практ. психологія та соц. робота. – 2005. – № 2. – С. 1-5.
5. Детская и подростковая психотерапия : учебник для бакалавриата и магистратуры / Е. В. Филиппова [и др.] ; под ред. Е. В. Филипповой. — М. : Издательство Юрайт, 2016. — 430 с. — (Серия : Бакалавр и магистр. Академический курс). — ISBN 978-5-9916-6688-6.
6. Етичний кодекс психолога // Практична психологія: Введення у професію : навч. посіб. / Ю. О. Приходько. - . 4-те вид. – Київ, 2017. – С.234-242. Режим доступу:
http://www.caravela.kiev.ua/files/file/pages_07_pracpsych_vvedprof_zm_st_pere_dnova_2017.pdf (дата звернення: 17.09.2017). – Назва з екрана.
7. Етичний кодекс Української Спілки психотерапевтів [Електронний ресурс] // Українська спілка психотерапевтів : сайт. – Режим доступу:
<http://usp.lviv.ua/?lang=ua&modul=doc&id=etkod> (дата звернення: 17.09.2017). – Назва з екрана.
8. Канн М. Между психотерапевтом и клиентом новые взаимоотношения. – СПб.: Б.С.К., 1997. – 143 с.
9. Карпінська Р. Етичні та деонтологічні проблеми в діяльності медичного психолога [Електронний ресурс] / Р. Карпінська // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Психологія і педагогіка. – Острог, 2010. – Вип. 16. – С. 94-103. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2010_16_12 (дата звернення: 16.09.2017). Назва з екрана.

10. Керученко О. С. Цивільно-правова характеристика договору про надання психологічних (психотерапевтичних) послуг [Електронний ресурс] / О. С. Керученко // Право і суспільство. – 2017. - № 1(2). – С. 64-68. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_1\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_1(2)_15) (дата звернення: 17.09.2017). – Назва з екрана.
11. Климчук В. О. Ціннісні засади побудови системи психологічної етики [Електронний ресурс] // Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України / за ред. акад. С. Д. Максименка. – Київ, 2005. – Вип. 26, т. 2. – С. 278-281. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/4133/1/13.pdf> (дата звернення: 17.09.2017). – Назва з екрана.
12. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2007. – 232с.
13. Музика О. Л. Три кроки – концепція програми розвитку здібностей та обдарованості //Гуманізація взаємин учителя та учнів – необхідна умова особистісно орієнтованої освіти: науково-методичний збірник /За ред. С.Д.Максименка, Г.О.Балла, М.М.Заброцького. – Житомир-Київ, ЖОІШО, 2004. – С. 81-88.
14. Мушкевич М. І. Етичні принципи психотерапевта [Електронний ресурс] // Основи психотерапії : навч. посіб. / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Вид. 3-є. - Електрон. текст. дані. - Луцьк, 2017. – С. 28–33. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/13447>. - (дата звернення: 20.09.2017). - Назва з титул. екрана.-Електрон. версія друк. вид.
15. Навайтис Г. Этика семейного консультирования [Электронный ресурс] / Г. Навайтис // Известия Акад. пед. и соц. наук. – М. ; Воронеж, 2006. – Вып. 10. – С. 387–392. – Режим доступа: https://www.mpsu.ru/sites/default/files/u903/publish/2006_no10.pdf#page=387 (дата обращения: 20.09.2017). – Название с экрана.
16. Основи психології: Підручник / За ред.. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 1999. – 632 с.
17. Перре М., Бауманн У. Клиническая психология. – СПб.: Питер, 2002. –1312 с.

18. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія / Укладач В. О. Климчук. – Житомир, 2003. – 64 с.
19. Семенова Н.Д. Этические основы психотерапии [Електронний ресурс] / Н. Д. Семенова // Москов. психотерапевт. журн. – 1997. – № 2 – Режим доступа: http://psyjournals.ru/files/24046/mpj_1997_n2_Semenova.pdf (дата обращения: 17.09.2017). – Название с экрана.
20. Уоллес В., Холл Д. Психологическая консультация. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с.
21. Хок Р. 40 исследований, которые потрясли психологию: секреты выдающихся экспериментов / Р. Хок. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003. – 416 с.
22. Шевченко Н. Ф. Етична свідомість: філософсько-психологічний зміст [Електронний ресурс] / Н. Ф. Шевченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. – Херсон, 2015. – Вип. 5. – С. 120-124. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2015_5_25 (дата звернення :17.09.2017). – Назва з екрану.